

KELETI ÚJSÁG

Előfizetési árak:
 Egy hónapra . . . 9— korona
 Negyedévre . . . 21— korona
 Félévre . . . 50— korona
 Égész évre . . . 86— korona
 Egyes szám ára 40 fillér

Politikai napilap

Felelős szerkesztő: SZENTMIKLÓSI JÓZSEF

Megjelenik minden reggel
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 I. Egyetem-utca 3. szám
 Telefonszám 694
 Közleményeink utánnomása filoz.

Páris

megmondja ezen a héten: mit döntött, mit akar Magyarországot illetőleg? Megmondja, milyen lesz az új magyar térkép és így végre Magyarországra vonatkozóan is előtűnik lesz a háború mérlege.

Ne áltassuk magunkat: veszteséges mérleg lesz. . . Nem a magyar nép, nem mi vagyunk az okozója, hogy így kellett történnie, de ne áltassuk magunkat — a német békeszerződés tervezetét ismerve, a magyar békét se várhatjuk másnak,

De lehet a béke akár milyen — férfiasan és keményen kell elviselnünk, mert a nemzet jövője függ attól: hogy alakul ki az új magyar Globus? Tengerek mosták valaha a magyar földet, jöttek csapások csapásra és négy tengerből alig maradt valami. A kisebb Magyarország mégis hatalmasabb, mégis izmosabb volt, mint a régi, a diadalmasan nagyarányú, mert kulturájában megerősödve előbbre jutott a nemzetek sorában.

A magyar Erő él és élni fog. Nem is akarja, elliporni senki. . . És ha a győzelmes csehek, románok, szerbek földje ezután nagyobb darab lesz, a magyarságnak meg kell mutatni és meg fogja mutatni, hogy termelő és kulturereje az új viszonyok között is a régi marad, sőt fokozottan megnagyobbodik.

A kisebb Magyarország is Magyarország marad

És ha Dánia, ha Svájc, ha Hollandia kis területen is boldog és nagy tud lenni — ne féltse senki a magyar Jövendőt se. Csak béke legyen, béke gyorsan, nagyon gyorsan! Béke, hogy kezdődessen újra a termelő munka, testvéri szövetségben minden szomszéd állammal.

Nem a négyzetkilométerek jelentik a magyar Jövőt, lelkes munka, szakadatlan munka és kulturális haladás — ez a nemzeti naggyálevés utjelzője. Páris csak a négyzetkilométerek felett dönt és ha a magyar nép hitben erősen újra munkához kezd — emberek higgyetek! nagy lesz és dicsőséges, nagy lesz és boldogságos a magyar föld holnapja. Csak béke legyen. . . Béke minden szomszédal és béke elsősorban benn az országban és benn a lelkek mélyén.

Románia fogva tartja az aradi ellenkormányt

A pesti kommün végnapjai — Budapest sorsa Párisban dől el — Bruck magyar kézen — Francia újságíró a magyar fővárosról

Kolozsvár, május 17

A mai nap legnagyobb eseménye; Románia feltartóztatta és fogvatartja az aradi ellenkormányt.

A magyar eseményekkel összefüggő hírek egyébként itt következnek:

Románia és az aradi ellenkormány

Bukarest, május 17

A „Romania” írja: Az egész világ azt szeretné tudni, hogy mi történik ma Budapesten, ki kormányozza ma Magyarországot és hogy ki lesz Szent István királyságának képviselője a párisi békekonferencián? Annyival inkább indokolt ez a kíváncsiság, mert úgy tudják, hogy a Kun-Garbai-kormány bejelentette a szövetségeseknél lemondását

magyar mágnások állottak és irányították valójában a kormányzást, úgy ma is a mágnások intézik az ország ügyeit. A magyar mágnások hitele egyes nyugati városokban, különösen Londonban, elhárította Magyarországról a katasztrófát és a szégyent:

Budapestet valószínűleg nem fogják már megszállani a szövetségesek csapatai.

A szövetségesek katonai missziói Budapestre mennek és megukkal viszik Károlyi Gyula aradi kormányát is, amely vállalta a helyzetért való felelősséget. Ez a kormány az utóbbi napokban érintkezésbe lépett a budapesti mágnásokkal egy felelős kormány alakítása érdekében, amely aláírja és végrehajtja a békeszerződést és garantálja Magyarországot belső békéjéért. Károlyi Gyula kormányát a francia kormány utnak indította Budapestre, hogy még a szövetséges csapatok előtt érkezék a fővárosba.

Mi ezt a kormányt feltartóztattuk és fogvatartjuk addig, míg a békekonferencia döntése meg nem érkezik.

Mezőhegyesre internálták az ellenkormányt

Arad, május 17

Egy hírlapíró künn jár ma Mezőhegyesen és megállapította,

hogy Károlyi Gyula gróf és nyolc társa még mindig Mezőhegyesen tartózkodik

az oltani jószágigazgatósági nőiellen tisztviselők számára épített, kerttel övezett épületben. Egy-egy szobá-

ban két-három miniszteri szállásokat el. Károlyi Gyula Solymossy Lajos báróval van egy szobában. A miniszterek és a velük levő Koromzay Frigyes, valamint Berzsenyi Béla pénzügyigazgató a kertben szabadon sétálhatnak, valamint könyvet és újságot is olvashatnak. Annyi pénz mindig rendelkezésükre áll, amennyire szükségük van. Hogy az Aradról megindult társaság meddig marad még Mezőhegyesen, azt senki sem tudja.

A pesti kommün végnapjai

Bukarest, május 17

A „Dimineata” írja: A párisi „Le Victoire” számára egész sereg távirat érkezett a magyar állapotról. Bécsből jelentik, hogy a bécsiekből álló két kommunista ezredet a románok teljesen szétverték a magyar fronton. Kun Béla a munkástanács legutóbbi ülésén kijelentette, hogy Budapestet az utolsó csepp vérig védeni fogják. Ugyanez alkalommal bejelentette, hogy két magyar hadosztály oltahagyta a frontot és rabolva Budapest ellen vonul. A budapesti kasszányok tele vannak munkásokkal, akik a katonákat vannak kívánva potolni. Csaknem minden gyárban szünetel a munka. A kormány szigorú cenzurát léptetett életbe, hogy a riasztó hírek terjesztését megakadályozza. A lakosság a legnagyobb bizonytalanságban él. A munkásszázaljak szervezése gyorsan halad előre. A csehek négy nap óta Salgótarjánt ostromolják. A fronton levő csapatokat egységes parancsnokság alá helyezték. A keleti hadsereg főparancsnokságával Böhm Vilmost bízták meg, akihez vezérkari főnökként Stromfeld Kornélt nevezték ki.

Budapest sorsa Párisban dől el

Bukarest, május 17

A „Chemarea” írja: Magyarországi előnyomulásunk szünetelésével egyidőben megállott a cseh-szlovákok előnyomulása is. A magyar főváros megszállásáról egyelőre szó sincs, mert azt előbb az osztrák és magyar békedelégációval Párisban fogják megtárgyalni.

Bruck magyar kézen

Bukarest, május 17

A „La Victoire” írja: Zürichből jelentik, hogy tegnapelőtt éjjel támadás történt Bruckban, Magyarország és Ausztria között a győrbécsi vonalon fekvő határalomáson. Körülbelül 400 magyar tiszt hatalmába kerítette a kis várost egy magyar nemzeti tanács nevében. Ez a nemzeti tanács a követ-

kező programot vallja: a bolsevizmus letörése, együttműködés a szociálistákkal és kibékülés és megértés az antanttal. Az új párt lelke állítólag Szmracsányi György volt képviselő.

Francia újságíró Budapestről

Bukarest, május 17

A „Viitorul” írja: Az „Excelsior” budapesti tudósítója érdekes cikket közöl a magyar főváros kommunista képeről. A bolsevista vezetők semmiképpen sincsenek megelégedve azokkal az eredményekkel, melyeket a kommunista eszmék megvalósítására irányuló rendelkezéseikkel elértek. A menekültekkel elárasztott Budapest lakásvizszonyain való enyhítés és a proletárok életének kényelmesebbé tétele céljából a kommunisták bevezették a lakásjegy-rendszert. A proletárokat a polgári és előkelő osztályok lakásaiba szállásolták be. Ezek a proletárcsaládok a legfényesebb lakásokban laknak ugyan, meg van minden kényelmük, nem panaszkodhatnak a polgári osztályok halálma miatt, még sincsenek úgy megelégedve, mint régi lakásaikban. A tudósító megkérdezte egy asszonyt, hogy jól érzi-e magát jelenlegi polgári lakásában?

— A tulajdonos jó ember, mindent ad nekünk, úgy élünk együtt, mintha egy család volnánk, de azért mégis van valami idegenkedés közöttünk, hiszen természetes is, hogy a háztulajdonos nem nézheti jó szemmel, hogy vagyonát idegenekkel legyen kénytelen megosztani — mondta az asszony.

Az Andrassy-utón a fényes Széchenyi-Vanderbilt-palotába katonák vannak elszállásolva. Ezek a katonák úgy tönkretették a berendezéseket, hogy a grófné aligha fogja házat újból lakhatóvá tenni. Különböző semmi rendszer nincsen a lakásjegyek kiadásában, úgy hogy a bolányok napirenden vannak, az elégedetlenség mind nagyobb arányokat ölt.

Az élelmiszerhiány egyre érezhetőbb lesz. Hogy az elégedetlenséget, botrányokat és zavargásokat elkerüljék, a bolsevik kormány elrendelte, hogy az összes éttermekben egyforma menüt szolgáljanak ki. Paszuly és szárított szilva váltakoznak az éttermek asztalain. Ezzel szemben a bolsevista vezetők és meghívottaik részére fenntartott „Hungária” szállóban 6 koronáért fényesen lehet étkezni. Ez is érték-mérője a kommunista egyenlőség eszméjének.

József exfőherceg ma Habsburg József állampolgár; nyugodtan él, mint a köztársaság szabad polgára. Természetesen el kell szenvednie neki is mindazt, ami a kommunista uralom foytán származik a magyar lakosságra. Ami a magyarok Kruppját, Weisz Manfréd nagyiparostilleti, a kommunista kormány neki azt sem akarta megengedni, hogy saját gyárában egyszerű munkásként dolgozzék. Ez volt az oka öngyilkosságai kísérletének. Hosszas betegség után Weisz Manfréd felépült. Fiát

a sztrájkjal fenyegető munkások szabadították ki.

A kávéházak reggel 6 órától este 9 óráig vannak nyitva. Csak teát és lekvárt szolgálnak ki. A pincéreknek 1500 korona havi fizetésük van. Napi munkaidőjük 6 óra. A borralvót beszüntették. A napi 6 órai munkaidő és a magas fizetések megölik a magyar főváros gazdasági életét.

A város csendes, kihaltak látszik. Csak a színházak és mozik vannak tele. Korán este a lakosság hajlékaiba tér vissza, nehogy utcai támadásoknak, vagy letartóztatásoknak tegye ki magát.

A parasztek nagyon elégedettek a mai állapotokkal és ezért nem akarnak tovább dolgozni. A mezők a tavasz dacára műveletlenül maradtak. A tudósító megkérdezett egy öreg munkást, hogy milyennek tartja a munkásság a kommunista kormányzatot? Szó szerint ilyen feleletet kapott:

— A ma uralmon levő fiatalok olvasottak, értelmesek. Mi az ő számukra idegenek vagyunk. Nem ismerik a mi bajainkat. Az, amit ők akarnak alkotni, nem valódi köztársaság, hanem igazi spanyol kasztrendszer. Bizonyítéka ennek az a körülmény is, hogy Garami Ernő, a szociálisták régi vezére megtagadta a kormánnyal való együttműködést. Az ő álláspontját követték Buchinger Manó és Peidl Gyula is.

Az elégedettség nő. A maga szemével látja mindenki, hogy a mai kormányzás mellett az egyenlőség és szabadság pusztá szavak, amelyek csak egyesek részére hajtanak hasznot. A bolsevista rohanás a vég felé visz. Kétségtelen, hogy a bolsevizmust nehéz nyugali kérdéssé tenni. Minél inkább távolodik a Kelettől, annál inkább veszt erejéből.

Harden a békéről

Bukarest, május 17

A „Viitorul” írja: A „Le Temps” Harden Miksának a békeszerződésre vonatkozó kijelentéseit közli. Hardennek az a véleménye,

hogy a békeszerződés feltételei súlyosak

és azokon okvetlenül változtatásokat kell tenni. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy ha Németország fejezte volna be győzelmesen a háborút, a német kormány sokkal súlyosabb feltételeket szabott volna különösen Franciaország bárki is meggyőződhessek, elég, ha elolvassa Erzberger 1917. évi emlékiratát.

— Egyébként — mondja Harden — megértem, hogy a szerződés feltételeinek súlyosaknak kellett lenni, mert az utolsó hat hónap eseményei nem voltak alkalmasak arra, hogy a szövetséges hatalmak a német nép érzelmeinek alapos megváltozását tapasztalhatták volna. A vezető személyek megváltozása, a sajtó hangja mind alkalmasak voltak arra, hogy irántunk kétségeket keltsenek.

A magyar és osztrák béke feltételei

**

Szerdán tárgyalnak az osztrákokkal — Ludendorff Amerika ellen — Megsemmisülés békével, vagy béke nélkül

Kolozsvár, május 17.

A béke mai hírei a következők:

A magyar és osztrák béke feltételeiből

Bukarest, május 17

A „Viitorul” írja: Német forrásból írják, hogy Ausztria és Magyarország kötelezettségeire vonatkozóan a szövetséges hatalmaknak az volna az álláspontjuk, hogy azokat, amennyiben a háború előtti időkből származnak,

a monarchiából alakult új államokra egyenlően fogják elosztani.

Ugyanígy osztják el a volt monarchia részéről fizetendő hadikárpótlás kötelezettségét is. A volt monarchiának a hadviseléssel keletkezett adósságát megszüntetik, ezzel szemben azonban az osztrák kereskedelmi flottát ki kell adnia a szövetségeseknek. Miután az elvesztett hajóterek 45 százaléka esik Olaszországra, Olaszország 380 ezer tonna hajóterre tarthat igényt.

Bukarest, május 17

A „Le Progres” írja: A négyek tanácsa, amely az amerikai, az angol, a francia és olasz kormányok elnökeiből alakult, tészt tartott, amelyen az osztrák meghatalmazottak megérkezéssel és a Magyarországra és Ausztriára vonatkozó békefeltételek átnyújtásával kapcsolatos kérdésekkel foglalkozott. Jelenleg a két békeszerződésbe beiktatandó pénzügyi záradékok megszövegezésével foglalkoznak. A négyek tanácsa, mihelyt befejezi a Magyarországgal és Ausztriával kötendő szerződések előkészítését, azonnal a Bulgáriával kötendő szerződésre tér át. A török béke legutóljára marad. Az öt külügyminiszter tanácsa szerdán délután ül össze.

Magyarország és Ausztria határai

Bukarest, május 17

A „La Victoire” írja: A nap eseménye Magyarország és Ausztria végleges határainak megállapítása. A határozatot a tízek tanácsa hozta volt, amelyben Lansingot White, Saionji márkít pedig Sjnui helyettesítette. Az ülés nagyon csendes volt. Az ötök tanácsa a bizottságok javaslatait Tardieu előterjesztésére módosítás nélkül fogadta el.

Szerdán tárgyalnak az osztrákokkal

Bukarest, május 17

A „Le Progres” írja: Az osztrák delegációt szerda reggelre várják Saint-Germain-be. A meghatalmazások igazolása néhány napot fog igénybe venni

és ezért a békefeltételek közlése a jövő hét előtt nem történhet meg.

Azon hatalmak listája, amelyek a saint-germaini kastélyban tartandó ünnepségeken képviselve lesznek, még nincsen meghatározva, mivel vannak olyan hadviselő államok, amelyek szakítottak ugyan Németországgal, de nem szakítottak Ausztriával.

Válasz Brockdorf-Rantzau jegyzőkeire

Bukarest, május 17

A „Le Progres” írja: A négy kormányelnök tanácsa tudomásul vette Brockdorf-Rantzau gróf két újabb jegyzékét, amelyeket tegnap este küldött el. A tanács még nem állapította meg a békekonferencia nevében a német delegáció elnökének átnyújtandó válasz szövegét. Ez csak a megfelelő bizottságok: a munkástörvényhozás és a hadifogybizottságok véleményadása után fog megtörténni. Jegyzékét nyújtott át a német delegáció Clemenceauxnak is.

Ludendorff a pokolba szánta Amerikát

Bukarest, május 17

A „La Victoire” írja: A „Daily Chronicle” berlini levelezője meg akarta interjúolni Ludendorff tábornokot a Németország számára föllülított békefeltételek tekintetében, a tábornok azonban nem volt hajlandó fogadni. Titkára által a következőket üzenté:

— Ha ezek a feltételek igazán békefeltételek, a pokolba kívánom Amerikát.

A „Freiheit” szerint enyhék a békefeltételek

Bukarest, május 17

A „Viitorul” írja: A békeszerződés különböző érzelmeit kelt a német népben. Mig a polgári lapok nagy része az elfogadhatatlan békefeltételek ellen nyilatkozik, addig a független szociálista „Freiheit” így ír: „Ezek a feltételek elég enyhék azokkal szemben, amelyeket a győztes Németország a breszt-litovszki és bukaresti békeszerződésekben Oroszországnak és Romániának szabott.”

Megsemmisülés békével, vagy béke nélkül

Bukarest, május 17

A „Chemarea” jelenti: A bécsi „Neue Freie Presse” írja: Németország számára nincs más választás,

mint vagy a megsemmisítő béke, vagy a béke nélküli megsemmisülés;

vagy a szolgaság, vagy pedig a bolsevizmus. A szövetséges hatalmak azt hiszik, hogy szétéphetik azokat a köteleket, amelyeket a természetes élet tart össze.

A csehek megelégedettek

Bukarest, május 17

A „Chemarea” írja: Prágából jelenti, hogy a cseh sajtó megelégedett hangon tárgyalja a békeszerződést, amely sziléziai területeknek a cseh-szlovák államhoz való csatolásával az állam területét 130,000 négyzetkilométerre, lakosai számát 15 millióra emeli.

Új német delegáció Versaillesben

Bukarest, május 17

A „Vestea” írja: A német béke-

delegáció hat tagja Berlinbe utazott. A békeszerződés egy-egy példányát és ezek fordításait vitték magukkal. Ezzel egyidejűleg nyolc új delegátust érkezett Versaillesba, akik az eltávozottakat fogják helyettesíteni. Az új delegátusok között van gróf Oberndorff is, aki a spaai fegyverszüneti szerződést aláírta. Az új megbízottak a gazdasági és pénzügyi bizottságok tagjai. Újabb huszonöt német delegátus érkezését várják.

29. sz. rendelet.

1919. május hó 6-án.

Mi, Erdélyi csapatok főparancsnoka, a katonai törvénykönyvek 32. és 57. §. II. pontja értelmében, a hadsereg érdekében és az ország védelmére

eirendeljük:

vonatkozik a Tiszáig elfoglalt egész területre, mely terület hadművelési területek tekintetű.

1. A nagy főhadiszállás 3486/919. sz. rendelete értelmében, mindazon személyek, akik különböző árukat szállítanak vasutal, kötelesek a vagonokat az áru megérkezésének értesítésétől számított legkésőbb 6 óra alatt kiüríteni, de legkésőbb 12 óra alatt, hogy a vagon az illető állomásra megérkezett; este 6 órától — reggeli 6 óráig terjedő idő nem számítatik.

2. A fent említett intézkedések ellenszegülők — mivel hogy ezek által a működő csapatok késleltetését szenvednek — a hadbírói ítélőszék elé fognak állíttatni s az első 24 órai késés után 300 lei pénzbüntetéssel, a nagyobb késésekért pedig 2000 lei-ig terjedhető pénzbüntetéssel lesznek megbüntetve. E büntetésen kívül a főhadiszállás kiküldöttje el fogja rendelni az árunak kivaggonozását és az állomás raktárába való elhelyezését, a rendelő számlájára és felelősségére.

3. Azon vasuti alkalmazottak, — akiknek kötelességük a megrendelőt az áru megérkezéséről értesíteni, — akik nem fogják a megrendelőt az előirt szabályok szerint értesíteni, legkésőbb 6 óra alatt az áru megérkezéséről, a hadbírói szék elé fognak állíttatni és 1000 lei-ig terjedhető pénzbüntetéssel, vagy egy havi fogházzal lesznek megbüntetve.

4. Ezen ellenszegülők meg lesznek állapítva a nagyfőhadiszállás kiküldöttje által, valamint a központi vasuti igazgatóság személyzete, az állomásparancsnokok, vagy bármely más katonai rendőrség tisztje által.

5. E jelen rendelet amennyiben lehetséges, a napilapokban, ki lesz függesztve az összes községeken a jegzői hivataloknál, valamint dobzó által is, — köztudomásra lesznek hozva. Hogy a fent említett szabályszerű formások végre lettek-e hajtvva, a katonai rendőrség tisztjei és állomásparancsnokok által jegyzőkönyvileg lesz megállapítva.

E rendelet büntető hatálya életbe lép 3 nap után a fent említett formások végrehajtásától és csak azon egyének lesznek megbüntetve, akik e 3 szabad nap eltelte után esnek bűnbe. Kiadva parancsnokságunknál ma. Nagyszeben, 1919. május 6-án.

Erdélyi csapatok főparancsnoka:

Mardarescu tábornok.

Vezérkari főnök:

Panaitecu tábornok.

Az
Első Székelyudvarhelyi
Börgyár Részvénytársaság
felvesz jó fizetéssel
börgyári
szakmunkásokat.

Szövetiány miatt
fordításokat és
alakításokat
is elvállal első-
rangú munkával
Weisz József uriszabó
Mátyás király-tér 24
szám (Jeszenszky felett az emeleten)
Telefonszám: 608.

Öngyilkos orvos-tanár

**

Csiki Mihály dr. megmérgezte magát — Morfium és ciankáli — Látogatás az özvegnél

Kolozsvár, május 17

(Saját tudósítónktól.) Megdöbbentő öngyilkosság történt tegnap éjszaka Kolozsváron: Csiki Mihály dr. a jeles bőrgyógyász, Mátyás király-téri lakásán

megmérgezte magát és néhány óra alatt kiszendvedt.

Csiki Mihály dr. 23 év előtt került a kolozsvári klinikához mint gyakornok, ahol mesterének, a néhány év előtt elhunyt híres Marschalkó Tamás professzor oldalán még a klinika régi, Karolina-téri épületében fejtett ki tevékeny működést. Később ugyanott második, majd pedig 1905-ben elsőtanársegédé lépett elő. 1910 nyarán azonban ettől az állásától megvált, hogy teljesen magánpraxisának szentelhesse magát és I. tanársegédi címmel kórházi másod orvos lett.

Tudományos téren a most már általános an elterjedt Wassermann-féle reakció alkalmazása és módszerének más klinikáktól eltérő precíz kidolgozása, valamint a syphilis kórokozójának, a spirocheta pallida tisztára tenyésztése körül szerzett érdemeket. A klinikán felállított Wassermann-laboratoriumnak, amely eddig mintegy huszezer esetben teljesített vérvizsgálatot, egészen a legutóbbi időkig állandóan ő volt a vezetője.

Kiváló ismeretei és képességei ellenére azonban egyéni ambíciói nem igen voltak, egyetemi tanárság felé nem törekedett, hanem inkább magánpraxisának és családjának élt. Általában nagyon szerény és visszavonult életet folytatott és üres óráiban csupán vadászszendvedélyének hódolt.

Neuralgiás idegbejából kifolyólag hosszabb idő óta kínzó főfájás és álmatlanság gyötörte, amihez utóbb még nyirokmirigy-daganat is járult, ami miatt már hónapok óta nem járt ki a lakásáról. Érzékeny, szenzibilis lelkű ember volt, akit az utóbbi idők izgalmai is erősen megviseltek, aminek szűkebb körben kifejezést is adott.

Az utolsó éjszaka

Napok óta készülhetett a halálra. Csütörtökön Dubiniewicz Oszkár Deák Ferenc-utcai drogériájában félgramm morfiumot és félgramm ciankáliit vásárolt. Azt mondta, hogy kísérleti célokra van szüksége a kétféle mérgegre és éppen ezért kérte, hogy úgy a morfiumot, mint a ciankáliit jól csomagolják be, lehetőleg légmentesen zárják el, nehogy a mérge vesztessen az erejéből.

Ma éjszaka történt az öngyilkosság. Csiki hét óra tájban megborotváltatta magát, kevéssel azután egy vendége és felesége társaságában megvacsorázott. Vacsora után elbeszélgettek, majd kártyáztak, tíz óra tájban a vendég eltávozott, mire Csikiék lefeküdtek. Éjfél után Csikiné arra ébredt fel, hogy a szobában világosság van és az ura átmegy a szemből levő rendelőbe. Egy darabig gyanútlanul várta férjét vissza, mikor azonban két órákor sem mutatkozott, ő maga is felkelt és keresésére indult. A rendelő nyitva volt, de a szomszédos várószoba ajtaját zárva találta. Kopogtatni kezdett, dörömbölni, vélaszt azonban nem kapott, csupán mély, szaggatott sóhajok hallatszóttak ki.

Elkésett segítség

Csikiné fellármázta a cselédséget, felfeszítették az ajtót. Bent a várószobában a bőrdíványon feküdt eszméletlenül Csiki Mihály dr. Felesége nyomban orvosért küldött. Elsőnek Szilágyi György dr. érkezett meg, kevéssel utóbb pedig Elfer Aladár dr. belgyógyász, egyetemi magántanár jelent meg a betegnél. Megvizsgálták Csikét, hamarosan megállapították, hogy morfium-mérgezés történt, a pupillái teljesen össze voltak zsugorodva és semmiféle élesztési kísérletre nem reagált.

Az orvosok gyomormosást alkalmaztak szerencsétlen kollégájukon, hajnali négy órákor pedig Elfer tanár egy bérkocsin beszállította Csiki Mihályt a belgyógyászati klinikára, ahol az első emeleten, a 11. számú külön szobában helyezték el. Itt még egyszer megpróbálták menteni, azonban minden késő volt, a mérge főlsvívódott és három

óra múltán, reggel pontosan hét órákor végzett a boldogtalan orvos-tanárral.

Beszélgetés Csiki dr. özvegyével

A „Keleti Ujság” munkatársa ma délelőtt fenn járt a tragikus véget ért orvos lakásán. Az előszoba ajtajára egy cédula van kifüggesztve:

Dr. Csiki Mihály ma reggel meghalt. Helyette dr. Csák István rendel d. u. 1-4 óráig.

Beszélgettünk az özvegyvel, akit teljesen lesújtott a csapás.

— Fogalmam sincs róla — mondotta munkatársunknak — hogy mi késztette szegény jó urat erre? Nem bírom elhinni, hogy nem él. Levelet nem hagyott hátra, előttem sohasem emlegetett öngyilkosságot, sőt a legutolsó percig jókedélyű volt. Egy óra tájban vettem észre, hogy kiment a hálóból és mikor bejutottunk hozzá, már nem volt öntudatánál.

Csiki Mihály dr. holttestét ma délután a kórházból kiszállították a temető halottas kőpolnájába. Innen temetik a Csiki-család sírboltjába.

Rét áldetektív szélhámosságai

**

Kolozsvár és Nagyvárad banditái — Az áruló szállítási igazolvány

Kolozsvár, május 17

(Saj. tud.) A rendőrség két nagy-stilű szélhámost tartóztatott le Novák Constantin és Giurgiescu Sever bukaresti lakosok személyében.

Novák néhány hétig a kolozsvári rendőrségnek volt a detektívje, de miután megbízhatatlansága miatt — elbocsájtották, Novák továbbra is Kolozsváron maradt; a szeretőjénél lakott a Forduló-utcában és lopásokból, csalásokból tartotta fenn magát.

Megirtuk a minap, hogy megjelent a rendőrségen Rácz János ékszerész és jelentést tett, hogy ismeretlen tettes fényes nappal ellopott az üzletéből egy 2000 korona értékű aranyórát. Elmondotta az ékszerész azt is, hogy az üzletben akkor csakis Novák tartózkodott.

Gette László detektív-főnök azonnal elrendelte Novák letartóztatását. Kihallgatásakor tagadta, hogy a lopást ő követte volna el és miután bizonyítékokat nem sikerült beszerezni ellene, szabadlábra helyezték.

Novák akkor Nagyváradra utazott. Néhány nappal ezelőtt megjelent a rendőrségen két hölgy és elmondották, hogy egy detektívtől 5000 koronáért szállítási igazolványt szereztek nagyobb mennyiségű dohány szállítására, de később kitudódott, hogy az igazolvány hamis. Az igazolvány aláírása így hangzott: „Novák detektív-főnök.”

Gette László detektív-főnök azonnal telefonált Nagyváradra és jelentette, hogy a Novák letartóztatásával Kusnir János detektívet bízta meg, aki még aznap elutazott.

A detektív másnap délelőtt személyesen jelentkezett Jánossy Gyula nagyváradai rendőrkapitánynál és kérte, hogy legyenek segítségére a szélhámos letartóztatásánál.

— Hogyan? — kérdezte meglepelve a főkapitány — hiszen Önök küldték Novák Constantint Nagyváradra detektívek. Igazolványt is mutatott...

A detektív felvilágosította János-

syt, hogy Novák hamis igazolványt mutatott fel és átadta a kolozsvári rendőrség által kiállított letartóztatási parancsot is

Még aznap délelőtti megállapította a detektív, hogy Novák a „Fekete Sas” szállodában lakik, ahol az I. emeleten a 12. számú szobában Giurgiescu Sever bukaresti barátjával detektív-irodát nyitoltak. A detektív a szállóban meg is lelte és letartóztatta Novákot, akinél a házkutatás során revolvert, több hamis igazolványt és négy arany órát találtak. Bilincsbre verve bekisérték a rendőrség helyiségébe és kihallgatták.

Novák először tagadni próbált, de később bevallotta, hogy egész halmazz lopást és csalást követett el. Elmondotta, hogy mielőtt Kolozsvárra jött volna, Tordán a gipszgyárból 10.000 korona értékű gépszipját lopott el. Bevallotta azt is, hogy ő lopta el Rácz János ékszerész aranyóráját. Nagyváradon pedig a detektív-irodája révén követett el szélhámosságokat. Az eddigi nyomozás szerint a következő nagyváradai lakosoktól csalt ki kisebb-nagyobb összeget azzal az ürüggyel, hogy ellenkező esetben internálni fogják őket: Weinberger Mórtól, egy mulató tulajdonosától 1500 koronát; Spitzer Margittól a Csarnok-kávéház felirónójától 1000 koronát; Kiss Kláritól a Szalon-kávéház felirónójától 1500 koronát; Rosenfeld Miksa lókereskedőtől 500 koronát; Schilter Emil fűpincértől pedig 15 kiló dohányt és 600 koronát.

Bevallotta Novák, hogy a bűntudata az egyik Vitéz-utca-i mulatóhelyen tartózkodik és így sikerült ezt is letartóztatni. Giurgiescunál megmozgása alkalmával 4000 korona készpénzt találtak.

Kihallgatásuk után Novákot Kolozsvárra kísérték, Giurgiescu egyelőre a nagyváradai kórházban fekszik beteg. Ágya mellett állandóan egy rendőr őröködik, nehogy megszökhessen.

A rendőrség most Kolozsváron folytatja a nyomozást és Novák bűnlajstroma összeállításán fáradozik.

HIREK

Inas-vizsga
Peteley redakciójában

**

A régi bohéméletéről — Gyötrevadás a forgács körül — Sikeres egzámén — Zsurnaliszta, vagy journalista?

Kolozsvár, május 17

Ha a múlt század nyolcvanas éveit a kolozsvári író-világ aranykorának nevezem, ez nem azért van, mert a távolból minden szében fest, hanem azért, mert a véletlen csodás találkozása folytán akkor egyszerre olyan nevek ragyoghattak horizontunkon, hogy csak három említsek, mint: K. Papp Miklós, Peteley István, Bartha Miklós; — hogy Teleki Sándor grófról, Justh Zsigmondról, Szász Gerőről, Gyarmathy Zsiganéről és még egy egész seregéről az országos híre szert telt írói neveknél is beszéljek. Hogy Papp Miklóst első helyen nevezem, ez nem csak azért van, mert korban, jelentőségben és bizonyos irányu tehetségben is megelőzte a többi, hanem azért is, mert nagy érdeme van abban, hogy a többiek — és így éppen Bartha Miklós — a legelső közzé eljutottak. Peteleyt pedig nem csak azért, mert már akkor Mikszáth mellett emlegették művészien cizellált írói miniatűrjei révén, hanem azért is, mert mindnyájuk között hozzá álltam a legközelebb és legmelegebb vonatkozásban.

Ő volt az én legelső és legkedvesebb princípálisom; az én örege írói „tatám” és az is maradt egész életében. Mintha még ma is látnám nagy, buskomor, bagoly-szemének aggódó és szemrehányó tekintetét, a mivel mintha az mondta volna:

— Van lelke olyan könnyen dobálni azt a súlyos, azt a drága valamit: a szót?!

Beköszöntöm Bohémiába elég eredeti és elég jellemző módon történt.

Még jóformán a református „Kurria” porával a gyermekcipőmen beállítottam a „Kolozsvár” szerkesztőségébe. Azaz, hogy bekopogtattam nagy félénken, ott a Szentkereszthy-házban — a „Hitelbank” mostani palotája helyén, azon az ajtón, amely megett régebben a „Kelet”, — akkoriban Peteley lapjának redakciója, — képzeletemben az eliziumi berkek gyönyörűsége rejtőzött.

Peteley István fogadott, — az akkori „szerkesztő-segéd”. Békéssy Károly volt ugyanis a „szerkesztő”. Ma az „első”, „felelős”-nek, az utóbbit „főszerkesztő”-nek hívnák. Békéssy Károly többnyire csak a vezércikkeket és a flekkes villásreggeliket szolgáltatja; meg kell vallani, hogy mindkettőt elegánsan és elsőrendűen.

Hát, mondom, az „öreg” Peteley fogadott, pedig dehogy is volt akkor még öreg, — de mégis örege volt egész életében, talán még pályás korában is. Végignézet nagy melancholikusán és bizony valami különös hirlapírói életrealitáságot nem nézhetett ki belőlem, mert nagyon zavartodottan és dobogó szívvel állottam előtte.

— Hát lelke, maga miért akar bohém lenni? — kérdezte, miután elhadartam, hogy ki és mi vagyok és hogy „munkatársi” babérokra pályázom.

— Nagyon szeretek írni — hebegtem.

— Hát aztán tud maga írni? Mert itt nálunk csak az lehet inas,

aki az írásból a felvételi vizsgát sikeresen kiállotta.

Ezzel leültetett egy hosszú, tintapecsés asztal mellé, amelyen mindenféle újságok és papírfosz-lányok garmadáit heverték; felvett a kemence mellől egy darab forgácsot, letele a felémbe az asztalra három „kutyanyelvvel” együtt és azt mondta:

— Irjon erről egy napihírt.
— *Miről*, kérem alássan? — kérdeztem én szemétszáját látva.

— Erről a darab forgácsról — szökt szeliden, de határozottan és komolyan és azzal visszaült a saját író-asztalához és elkezdte örökös *kék* kutyanyelveire vetetegetni az ő kis gyöngy-betűt.

Nyár volt... Gondolom éppen augusztusi kánikula. De én a legkeményebb télen is beleizzadtam volna az élémben adott feladamba. Kutyaferemtette! Ehhez képest semmi volt az éreltségi vizsga. Izzadtam, izzadtam, amíg mind a három kutyanyelv összegyűrése és nadrágszembébe súlyesztése után, végre kérni bátorkodtam még egy pár kutyanyelvet...

— Mi a manó! Hát olvan hosszú lesz az a napihir? Csak röviden és velősen, fiam, mert drága a papir.

Előtte feküdtek az új kutyanyelvek és én kétségbeesetten me-reszteltem rájuk a szememet; aztán hol az istenverte forgácsot, hol a kegyetlenül reám vicorgó nagy szerkesztőségi ollót, hol a nyitott ablakon bebölgő orgona-ágit bámultam és közben égtek a hajam-szálainak fővei is, mert azon tépelődtem, hogy tréfál-e velem ez a kis pohos, fekete ember, vagy őszinte az a komolyság, amivel néha, mikor letelte a tollat, reám nézett, de hitem szerint, anélkül, hogy látott volna...

Végre is összekinlódtam valamit és reszkető kézzel tettem elébe.

Sóhajva kézbevette, elolvasta és azt mondta teljes meggyőződéssel:

— Hát biz' ez rossz!
Azzal megtalálta hirtelen a lelke belső műhelyében keresett súlyos és drága szót — ó, sokszor milyen nehezen találta meg! — megint irni kezdett tovább.

Nekigyürköttem busan az ötödik kutyanyelvnek és irtam reá valami ostobaságot...

— Hát biz' ez se ér semmit — hangzott a könyörtelen ítélet és az öreg a legnagyobb részvétellel nézett végig, mint akire nézve imáron feladott minden reménység. De már erre dühbe gurultam.

Micsoda?! Engem, aki mindig jelest kaptam magyarból, aki elvittem az önképzőkör első pályadíjat és kidolgoztam az osztály feléne írásbelijét, — meg akar bukni ez a kis örmény — no, majd beadok én neki. És a deliquens humorával, aki az akasztófa látára felkiáltott: „No, ez a hét jól kezdődik” — leirtam az egész ügyet a szerkesztőségi ajtón bekopogásomtól egész addig, hogy harmadszor ülök neki a penzumnak. Sőt még tovább... Mert azt is odairtam a végére, hogy a szerkesztő ur pedig ezt a harmadik kísérletemet nem csak jónak találta, de mindjárt le is adta a nyomdába. A cime a dolognak ez volt: „A журналиста vizsgálja.”

Peteley elolvasta:

— Na látja, ez már döfi! Sőt ami fő, van magában valami nyom a eredeti humornak is. És leadta a kéziratot a nyomdába. De elébb kikorrigálta és ezt mondta: — Vagy ezt írja fiam, hogy „zsurnálisza”, vagy azt, hogy „journalista,” — mert ebben a kérdésben a mi lapunk nem ismer közös ügyet.

— Erdély agrár-reformja. A nagyszabedényi „Patria” mai száma közli az erdélyi agrár-reform tervezetét. A reform célja a földbirtokok elosztása, kiegészítése és a földbirtok-maximum megállapítása. A birtok-maximumot meghaladó földbirtokokat kisejtítják. A kisejtítelt ingatlanokat a földműveléssel foglalkozók között fogják szétosztani. Kisejtítés alá esnek az idegen alattvalók birtokai, azoknak ingatlanai, akik a kitűzött határidőn belül a román állampolgárságot fel nem veszik, a román állam területén kívül székelt bankok, szövetkezetek, vállalatok stb. ingatlanai, az állam területéről eltávoztak birtokai, a jövőben pedig azok ingatlanai, akik öt éven át egy-egy félévig ez illetékes hatóságok utján igazolható fontos okok nélkül külföldön tartózkodnak, végül azoknak 20 katasztrális holdat meghaladó birtokaik, akik ezeket 1914 július 20-ika után szerezték és korábban földműveléssel nem foglalkoztak, stb. A birtok-maximum 500 katasztrális hold, de ezen a maximumon belül is van bizonyos esetekben kisejtítésnek helye.

— Javul a vasúti forgalom. Erdély közönsége számára örvendetes hírvnnek van: Új vonatok beállítása hamarosan megjavul a közel hat hónapja megbénult vasúti forgalom. A „Keleti Újság” Boháti Lóhoz, a C. F. R. nagyszabedényi igazgatójához fordult információért, aki lekötelező késszéggel, a következőket mondta a nyilvánosság számára:

— A vasúti forgalom megjavításán dolgoztam éjjel-nappal. A teherforgalom már megindult, bár darabátur egyelőre csak 500 kilóig vesztünk föl, de sorra kerül a személyforgalom ügye is. A vicinálisok már elindultak és most tervezem, hogy az aradi vonalon Mezőtúr-ig két-két személyvonat legyen, a brassó-nagyvárdai vonalon pedig Szajoli-ig három-három. A harmadik vonat a mostani éjjeli kurirvonat lesz, amely már a legközelebbi napokban rendes gyors, vagy személyvonattá alakul át. Mődunkban van most már ezt a reformot keresztülvinni, mert Debrecenben és Aradon megfelelő mozdony- és vagonparkot találunk. Sajnos, a tarifaemelés elől aligha zárkózhatunk el, mert munkásaink számára át kell térnünk az öreber-rendszerre és tisztviselőink számára emelni akarjuk a drágasági pótlékokat. Bukarestben fog összeülni az a bizottság, amely mindezt elintézi, rendezi a státust és megállapítja az új üzletszabályzatot. Önöket közelebből érdeklí, tehát megírhatja, hogy a C. F. R. nagyszabedényi igazgatósága valószínűleg Kolozsvárra teszi át székhelyét, mert szolgáltatási érdek indokolja ezt az átköltözést. Az időpont azonban még bizonytalan és az áttelepítés valószínűleg egyszerre fog megtörténni a „Consiul Dirigent” Kolozsvárra való költözködésével.

— Elutazhatnak az idegen egyetemi hallgatók. A kolozsvári egyetem átvétele után Porutiu Balint dr. prefekt azonnal részletes jelentést küldött Nagyszabedénybe arról, hogy többszáz idegen egyetemi hallgató az egyetem bezárásakor munka és kenyér nélkül maradt Kolozsváron, akik részére az utazási igazolványok kiadása a megváltást jelentené. A kormányzótanácstól tegnap reggel ez a távirat érkezett a prefektushoz: „Utásitom, hogy a kolozsvári egyetem összes hallgatóinak bármiféle szakra és nemre való tekintet nélkül az otthonukba való visszatérés céljából adjanak ki arckép nélkül is utazási igazolványokat a térparancsnokság által láttaozva. Az egyetemi hallgatók igazolása az egyetem igazgatósága

által történjek meg az indexek alapján — az igazolványokon föl kell tüntetni, ki milyen ügyben akarja azt igénybe venni? Az egyetemi hallgatók a szülői otthonba való visszatérésre szabad utat kapnak az összes megszállott területekre, még akkor is, ha nem Erdély megyéihez tartoznának.” — A prefektúrán azonnal történt is intézkedés, hogy az utazási igazolásokat kiállítsák a jelentkezőknek. Illetékes helyen ugy hiszik, hogy a nagyszabedényi rendelet teljesen kielégítő, bár a magyar impérium alatt levő Tisza-Duna-közi és dunántúli területekre még senki sem kaphat utazási igazolványt, de ezekről a területekről ugyanis alig egy-két diákja volt a kolozsvári egyetemnek.

— Szini-iskolai vizsga. Fekete Mihály szini- és moziiskolája csütörtökön délután 3 órákor a Szinkörben tartja meg évi nyilvános vizsgálódását. Jegyek vasárnap délelőttől kezdve a Szinkör jegypénztáránál válthatók délelőtt 10 órától 12 ig és délután 4-től 6 ig.

— Új gyógyszerár Kolozsváron. Somica János gyógyszerész a nagyszabedényi kormányzótanácstól engedélyt kapott személyjogi gyógyszerár nyitására Kolozsváron.

— Támadások szobrok ellen. Marosvásárhelyen a Petőfi-emlék reliefjét le akarta feszgetni egy tüntető csoport. A prefektúra intézkedésére a merénlyt vezetőit és tetteiket letartóztatták, a szobor elé pedig őrséget állítottak, de Nagy Imre polgármesterhelyettes mégis biztonságosabbnak látta levéttetni a nagy műbecsű reliefet. — Nagyváradon meg akarják rongálni az „Áldozatkésztség” szobrot. A szobrot katonai őrség őrszi.

— Kifosztott üzlet. Tegnap reggelre virradóra ismeretlen tettesek feltörték Weisz Szigfrid Wesselényi Miklós-utca 6 szám alatti divatüzletét és onnan mintegy 45.000 korona értékű divatcikkekkel és ruhaneműt loptak el. A betörők az udvarról hatoltak be az ablakon keresztül az üzletbe.

* A tisztviselők beszerzési csoportja tudatja, hogy hétfőtől kezdve a kedvezményes 5 tagú családok között a bevásárlási napokon naponként 8 pár férfi egész és kivágott női félcipőt fog kiosztani. Tudatja továbbá, hogy a bevásárlási napokon székelyturót, házi főzésű paradicsomot, babot, borsót, izeket, mosósódat és piperezappant is oszt ki.

SZÍNHÁZ

A Nemzeti Színház műsora.

Vasárnap délután: Trilby. Rendes helyárakkal.
Vasárnap este: Gésák.
Hétfő: Kaméliás hölgy.
Kedd: Carmen.
Szerda: Baccarat.
Csütörtök: Ofelsége kalapja.
Péntek: Ofelsége kalapja.

SPORT

— A KEAC athletikai versenye. Hosszas szünet után ismét alkalma nyílik a kolozsvári közönségnek az atlétikák küzdelmeiben gyönyörködni. Ma délután 4 órákor rendezti ugyanis a KEAC idei első versenyt, mely a nevezések után ítélve, a teljes siker jegyében fog lezajlani. Hét egyesület 95 versenyzője összesen 211 nevezést adott le és nem ritka egy-egy számban 20 induló sem, sőt még a stafétákban is 3-4 csapat indul. Legszébb eredmény várható a discodobásban, melyben Luntzer

György (PTE) többszörös bajnok indul, továbbá a 300 méteres sikhütásban és a magasugrásban. A 100 + 200 + 300 + 400 m. stafétában a KEAC csapata a clubrecord megjavítására készül. Verseny után football-metsch lesz a KEAC és KASE közt. Helyérak a rendesnél mérsékeltebbek.

APRÓ HIRDETÉSEK

A legkisebb apróhirdetés ára hat korona. Ha 10 szónál nagyobb a közlemény, minden további szó 6) fillér. Apróhirdetéseket délután 5 óráig vessz át a kiadóhivatal, Egyetem-utca 3., szuterén, vagy a főkiadóhivatal „Az Est” hirdalpiroda Mátyás kir.-lér 26.

Asztalos segédek, gépmunkások, asztalos tanulók felvétetnek fizetéssel. Kiczko, Bem-utca 13.

Eladó kitünő „Schweighoffer”-zongora. Érdeklődés „Az Est” hirdalpirodában.

Eladó 3 szép perzsaszőnyeg Jókey-u. 2. Házfelügyelőnél.

Rózsafák, konyhakerti és virágpalánták kaphatók. Magyar-utca 51/b.

Esztikém! 17-én szombat délután két órákor a jelzett helyen föltétlen várj. Ölel Józsikád.

Eladók keveset használt férfi ruhák, zako öltönyök, zaket, szmokig, frakköltény, felöltő és téli kabát. Megtekinthető Radics szabómesternél Mester-u. 7.

Perfekt órásségéd, 29 éves, saját műszerrel rendelkezik, aranyreműjavításokhoz is ért, állást keres folyó hó 15-ére. Fizetési igénye 800 K és teljes ellátás, vagyis annak megfelelő fix. Szives megkeresést „Perfekt” jeligére a kiadóba.

Eladó modern ebédő-berendezés, perzsaszőnyeg, pianínó. Érdeklődni „Az Est” hirdalpirodában.

Törökszentmiklós. Jól vagyunk. Válaszolatok ugyanigy az ottani lap utján. Minden jókat kíván Lajos.

Cimbalom Schunda-féle, kitünő hangú, eladó Hosszu-utca 7.

Korrekt fiatal uricmber házasság céljából megismerkedne intelligens urilánnyal. Csakis teljes című levelekre válaszolok, melyet „T. vasz” jelige alatt a kiadóhivatalba kérek.

Szecszfőző gyakornoki, szövetkezeti vagy ita-mérési üzletvezetői, kereskedelmi vagy iparvállalatnál raktárnoki, expeditóri, ügynöki vagy bármilyen irodai alkalmazást keres magyarul, románul és németül beszélő, irógépelő 35 éves családós leszerelt altiszt „Kitünő munkaerő” jeligére.

Egy moket uriszoba, angol garnitúr eladó. Atilla-utca 11.

Veszek

mindenféle aranyat, ezüstöt, drágaköveket és zálogcédulákat a legmagasabb árban. Értekezhet délelőtt 9-11-ig délután 4-7 óráig.

Ferencz József-ut 4. szám
Uránia palota, I. em., 8. ajtó.

Eladó

egy gőzüzemü
téglaglyár

14 kamarás körkemencével és felépitményeivel együtt,
Gyergyószentmiklóson
(Csikmege). Értekezhetni lehet az igazgatósággal :::

